

Успіхів VI-ому З'їзду Союзу українців Румунії!

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXII-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 17-18/ вересень 2011 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

М. Шевченко

Фото Сергія ВОРОНИНА

Іван КОВАЧ

На осокірному осонні

Неграбний дощик
у міжбрів'ї,
і думонька в очах.
Не то сум, не то радість,
як жариться пісня
у грудях...
Не то сум, не то радість

на осокірному осонні.
І парасолі-парасолі
і тут, і там,
на осокірному
осонні,
де жаряться пісні,
немов ота хашоба...

У номері:

- *Дякуємо, Україно!* ▶ стор. 2
- *Всесвітній форум українців* ▶ стор. 3
- *«RENAISSANCE»* ▶ стор. 4
- *Монографія с. Извоареле Сучевей* ▶ стор. 5
- *Про Тайну вінчання* ▶ стор. 6
- *«Горіла хата, горить і сарай...»* ▶ стор. 7
- *Щира подяка Професору* ▶ стор. 8
- *I-й фестиваль церковної пісні* ▶ стор. 9
- *З днем народження!* ▶ стор. 10
- *IN MEMORIAM* ▶ стор. 11
- *Свято України в Негостині* ▶ стор. 12
- *Остання «Мрія» Ю. Лукана* ▶ стор. 13
- *З новим навчальним роком!* ▶ стор. 14
- *Наш відмінник Алін* ▶ стор. 15
- *З народного гумору* ▶ стор. 16

ДЯКУЄМО, УКРАЇНО!

«АРТЕК»: «Змінимо світ на краще!»

*«Є в нас планета на всіх одна,
хай стане краща для всіх вона.
Діти планети – змінимо світ,
стане він світлим, добрим, гомінким!»*

В 2011 році в центрі «АРТЕК» у 10-му Міжнародному Дитячому Фестивалі «Змінимо світ на краще» взяла участь делегація з Румунії, з повіту Сату Марє, у складі 10 учнів віком 12-15 років та керівником групи, викладачем української мови Надією Корсюк.

Транспортні витрати до Сімферополя та у зворотному напрямку були за рахунок СУР. Для забезпечення транспорту та інших підготовчих моментів багато зусиль доклав Михайло Мачока – голова Сатумарської філії СУР.

Гімн фестивалю виконувався різними

мовами. В його основу покладені такі слова: *«Є в нас планета на всіх одна, хай стане краща для всіх вона. Діти планети – змінимо світ, стане він світлим, добрим, гомінким!»*.

Місцем проведення фестивалю обрано Міжнародний дитячий центр «Артек», найбільший дитячий оздоровчий заклад України, що має статус «Центру під егідою ЮНЕСКО», розташований на площі 208 гектарів на узбережжі Чорного моря, в Автономній Республіці Крим, в селищі Гурзуф.

МДЦ «Артек» розпочав свою історію в 1925 році. До нього входять 9 дитячих таборів, в яких одночасно можуть відпочити до 4 тисяч дітей. За час існування в ньому побували більше 1,5 млн. дітей з 126 країн світу.

Учасники фестивалю використовували фірмовий артеківський одяг (сорочки, футболки, шорти, куртки та брюки) та фестивальну атрибутику (футболка та капелюх). Форма була обов'язковим елементом при проведенні загальних заходів в межах та поза межами МДЦ «Артек». Діти мали забезпечене 5-разове харчування на день.

Для дітей в МДЦ «Артек» створені умови для широкого вибору занять за інтересами, можливістю відкрити в собі нові таланти, знайти нових друзів, взяти участь у фестивалях та святах, а також змістовно відпочити та оздоровитися.

Представник нашої делегації Деніса Джуря була обрана координатором проекту «Будуємо майбутнє».

В конкурсі «Планета талентів» кожна делегація мала право представити один номер, на вибір, пісенного, хореографічного чи музичного жанрів. Від нашої делегації талановита Герміна Хотка виступила з піснею «Фере кувінте», за допомогою якої попала в фінал, разом з іншими 14 учасниками.

В рамках свята «Дні країн» в парку комплексу «Горний» ми представили нашу виставку та національний танець, а солісти привабили учасників румунськими національними піснями.

«День миру» розпочався спільною виставкою робіт учасників хобі-клубів. Після виставки у Палаці Спорту відбулося підсумкове засідання 2 сесії Генасамблеї МГО «Всесвітня Дитяча Ліга Націй» за участі почесних гостей, яке закінчилося прес-конференцією та фотографуванням. Свято завершилося концертно-розважальною програмою «Я малюю світ», яке відбулося на головній концертній сцені табору «Лісний», в якій і наша делегація брала участь у ігровій частині.

Наша делегація провідала табір «Озерний», де її члени спілкувались та відповідали на різні запитання про нашу країну Румунію.

Дякуємо, Україно!

Надія КОРСЮК,
викладач української мови
в с. Мікула повіту Сату Марє

КУЛЬТУРНА АКТІВІСТЬ

25 вересня ц. р. відбулася культурна акція «MALLtilingvism – Voci si culoare» у Шопінг Баняса. Це свято було призначене Дню європейських мов і 10-річчю від встановлення нагород «European Language Label», яке було організоване Національним агентством для суспільних програм у галузі виховання і професійного формування у партнерстві із Міжетнічним департаментом та Представництвом Європейської комісії в Румунії.

На цьому святі національні меншини показали цінність навчання і використання сучасних і рідних мов в Європі. Можна було побачити короткі уроки для вивчення звичайних виразів, презентацію книг і дидактичних матеріалів, представлення алфавітів, мовні ігри, конкурс для розпізнання мов, театр, народні співи та танці.

Культурна подія, ставши днем мовлення і діалогу, підкреслила ще раз спосіб просування національних мов меншин та їх культур.

Роман ПЕТРАШУК

V-й Всесвітній форум українців

ШАНОВНІ ДЕЛЕГАТИ,

Українці в Румунії проживають компактно (або більш-менш компактно) в румунській Мараморощині, Сучавщині, Добруджі та Банаті; розсіяно вони проживають у всіх містах Румунії (в Бухаресті - 250 українців за Переписом 1977 року).

Про українські села в румунській Мараморощині та Південній Буковині маємо згадки в румунських документах уже в XIV-XV ст. (але вони, безсумнівно, засновані набагато раніше). Ці поселення ми вважаємо корінними, автохтонними; у мовознавстві доведено їх генетичний зв'язок із суміжними українськими поселеннями на території України.

Українські поселення в Добруджі засновані в XVIII ст. Проникнення українців у цей регіон пов'язане з ліквідацією Запорізької Січі в 1775 р. Частина запорізьких козаків заснувала тут Задунайську Січ, яка проіснувала певний час; отже, сучасні українці Добруджі є нащадками запорізьких козаків.

Заселення українцями румунського Банату датується в кінці XIX – на початку XX ст. Тут українці прибули із Закарпаття і сусідніх областей.

За нашим припущенням в Румунії проживає приблизно 250 тис. українців, але румунська офіційна статистика набагато применшує цю цифру.

Українці Румунії мають свого депутата в Румунському Парламенті.

Крім цього, щорічно Румунський Уряд надає нам субсидії для організації праці і розгортання культурної діяльності.

Дуже важливим для нас є спорудження і встановлення чотирьох погрудь Т. Шевченкові в столиці Румунії, в м. Сату маре, в м. Тульчі і в українському селі Негостина, Сучавського повіту, українська національна меншина будучи містком, що єднає Україну і Румунію.

Незважаючи на кризове становище, СУР розвиває багату культурну діяльність: проводимо різні фестивалі та інші культурні

Представлення делегації СУР

заходи; публікуємо щороку в середньому 10 книг з белетристики, літературної критики, фольклору, лінгвістики, історії та інших дисциплін; видаємо українську періодику (Вільне слово, Український вісник, Наш голос, Дзвоник); організуємо і фінансуємо науково-дослідницьку

роботу в галузі діалектології, фольклору та етнографії.

Не можна обійти увагою проведені нами міжнародні симпозиуми, науково-практичні конференції, круглі столи, творчі виставки, презентації книг, зустрічі українських письменників Румунії з читачами.

Ми радуємося нашими здобутками в сфері української культури і щиро бажаємо, щоб Україна осмислила та оцінила ці здобутки і залучила їх до єдиного процесу українського культуротворення.

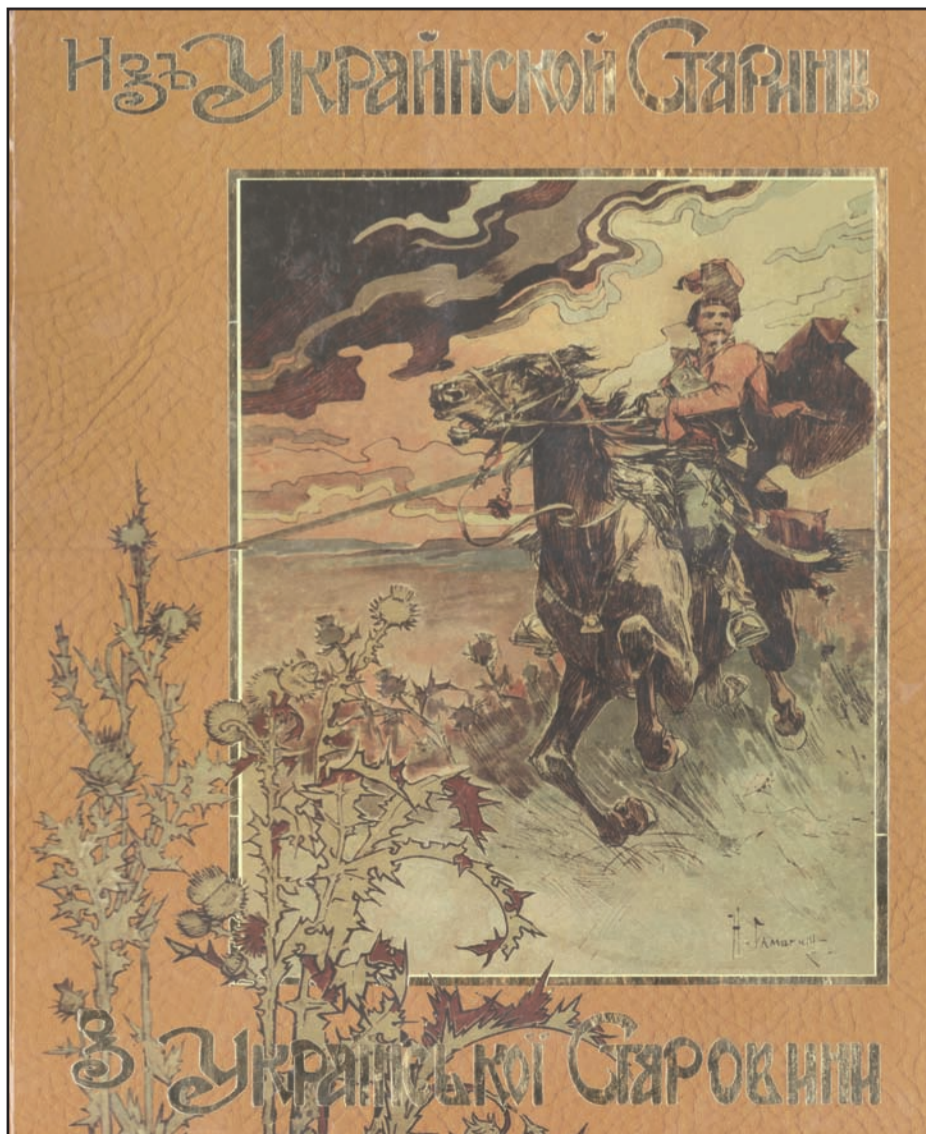
Але діло не йде так гладко в галузі українського шкільництва. В селах Румунії, де живуть українці, школа має виразно румунський характер (українська мова викладається як окремий предмет або зовсім не вивчається, наприклад, в Сучавському або Тульчанському повітах, де молоде покоління вже не говорить своєю мовою). Отже, україномовне населення перетворюється на румуномовне і ми свідомо втрачаємо те, що є нашою національною гордістю, те, що визначає нас як окрему національну одиницю, а саме рідну мову.

Я не хочу нікого критикувати, але, на жаль, багато румунів не бачать Україну прикладом для наслідування у запровадженні української мови в школі. Тривала війна проти української мови в Україні (я маю на увазі законопроект «Про мови в Україні», який має на меті надати особливі привілеї російській мові, розсунування українських шкіл в Україні) є негативним прикладом для сусідніх країн.

Українська мова в Румунії потребує особливого захисту з боку держави. Ми покладаємо велику надію також на підтримку і допомогу України в розв'язанні цього питання.

Іван РОБЧУК
(З виступу на Форумі)

Вітання колегами та друзями І. Ковача з його 65-річним ювілеєм

Подарунок і вітальний лист від Посла України в Румунії Маркіяна Кулика був вручений ювіляру радником-посланником Ю. Вербицьким

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ
В РУМУНІЇ

Бульвар Авіаторітор, 24,
Бухарест, Румунія

tel: (4021) 230 31 60 fax: 230 36 61
e-mail: emb_ukr@mfa.gov.ua
emb_ukr@itcnet.ro

AMBASADA UCRAINEI ÎN
ROMÂNIA

Bulevardul Aviatorilor, 24,
București, România

29 серпня 2011 року

Головному редактору
часопису «Вільне слово»

І.Ковачу

Шановний пане Ковач,

Прийміть від колективу Посольства України в Румунії і від мене особисто найщиріші вітання з 65-річним ювілеєм!

Хотів би подякувати Вам за активну діяльність у поширенні українського слова в Румунії, як персональну письменницьку, так і на посаді головного редактора часопису «Вільне слово», а також значний внесок у розбудову Союзу українців Румунії.

Користуючись нагодою, бажаю Вам міцного здоров'я та невичерпної енергії, що дозволять і надалі здійснювати письменницьку та громадську діяльність на благо української спільноти Румунії, примножувати культурні надбання українського народу.

З повагою та найкращими привітаннями,

Посол

М.Кулик

3 нагоди 20-ї річниці Дня Незалежності України

НАДЗВИЧАЙНИЙ КОНЦЕРТ ОДЕСЬКОГО АНСАМБЛЮ «RENAISSANCE» У БУХАРЕСТІ

В бухарестському Національному центрі мистецтва «Румунська молодь» 16 вересня ц.р., з нагоди 20-ї річниці Дня Незалежності України, відбувся Надзвичайний концерт Одеського ансамблю солістів «Renaissance».

Лауреат численних міжнародних фестивалів, Ансамбль солістів «Renaissance», був створений у 1990 р. його директором Діаною Овсієнко та художнім керівником Галиною Захарів з метою відродження інтересу до камерної музики.

В 1998 р. «Renaissance» став складовою Одеської обласної філармонії під назвою Солістського ансамблю «Renaissance».

Дотепер ансамбль виступив з понад 900 кон-

цертами, розгорнув багату концертну діяльність, був нагороджений багатьма державними та громадськими організаціями за його милосердну концертну діяльність.

Представляв Україну в Словенії (1991 р.), у Франції (1997), був почесним

запрошеним Міжнародного конкурсу ім. М. Лисенка в Одесі (1992 р.), учасником V-ого мистецького фестивалю в Одесі (2003 р.), учасником католицьких служб в різних містах Європи, удостоєний медалями «За високу професійну майстерність та розвиток дружніх відносин між Україною і Францією»,

«За харитативну діяльність», а в 2005 р. за декретом Міжнародних аристократів, Його Ексцеленції В.І. Ракоці-Ціцака, був прийнятий до Міжнародного союзу аристократів України та нагороджений дипломом «Заслуга за розвиток культурно-духовної діяльності».

В Бухаресті ансамбль здобув величезний успіх.

Браво йому!

(І.К.)

ФЕСТИВАЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ І ТАНЦЮ В ТУЛЬЧІ

Фестиваль відбувся 16-го і 17-го липня ц.р. під опікою СУР та Міністерства культури. На подію були запрошені представники та художні колективи з різних повітів, а зокрема, гості з Одеси та Львова (Україна), також художні колективи з Рони (Мараморощина), Караш-Северіна, Лугожу (Тіміш), Балківців (Сучава) та господарі події (Тульча).

Почався захід 16-го липня о 13-ій годині у гарно влаштованому залі ресторану «Селект», де була і виставка одного із львівських художників. Взяла участь Ярослава-Орися Колотило, радник Міністерства культури.

Дмитро Черненко, голова Тульчанської філії СУР, відкрив зібрання, повідомивши його тему: «Український фольклор Румунії».

Представив свої враження і думки підписувач цього тексту, сказавши, що лише прикінці першої половини і на початку другої половини ХХ-ого ст., коли вже появилось навчання на рідній українській мові, газета «Новий вік», українські художні колективи, стала можливою художньо-артистична діяльність серед українців.

Пізніше почали появлятися збірки текстів українських народних пісень без нотних записів.

Згодом пройшла експедиція з участю д-ра Івана Ребошапки у різних краях, внаслідок чого появилася збірка текстів українських народних пісень Румунії під назвою «Українські співанки Румунії». Пізніше, появилася збірка українських пісень із музичними нотами дослідника і упорядника І. Ребошапки «Ой у саду-винограду».

У 2000 р. появилася нова збірка українських народних пісень Банату з музичними нотами «Зелена ліщина», яку зібрав і упорядкував І. Лібер.

В 1999 р. повторилося збирання української народної творчості у Банаті трудом Івана Хланти із Ужгороду збіркою «Народні пісні українців Банату» (Румунія). Пісні зібрав, підготував до друку Іван Хланта – д-р мистецтвознавства, кандидат філологічних наук, заслужений діяч мистецтв України. Збірка має понад 740 сторінок і охопила більшість жанрів української народної пісні в Банаті. На Буковині появилася збірка українських пісень, зібраних і упорядкованих Іваном Кідешуком та фольклористом д-ром Смалем під назвою «Співай, моя Буковино». Присутні звернули увагу на українські народні костюми. У цей напрям Мирослав Петрецький із Мараморощини, голова філії СУР, звернув увагу глядача на народні костюми, жіночі і чоловічі, із Верхньої Рівни, уточнивши на костюмах двох молодих (хлопець і дівчина) процес зготовлення і використання в теперішні часи таких костюмів.

Те ж саме зробили одеські представники, описавши дівочий народний костюм.

Послідував чудовий виступ керівника Львівського ансамблю бандуристів.

Вона відзначила заслуги українських культурних діячів в Румунії, де діють видатні письменники, композитори, фольклористи, що закріплюється не лише в їх творах, але й у пресі, яка появляється кожного місяця.

Підкреслено необхідність записування традицій в народі як пісень, так і казок, танців, народних звичаїв. У цьому напрямі може служити як добрим прикладом оцінення заходів, прийнятих Україною, звідки по Європі роз'їжджають фольклористи, і в різних країнах вчать українські громади стародавніх українських пісень, як це було ц.р. в місті Келні (Німеччина).

Іншим прикладом може послужити колектив «Божичі», який складається із вісімох фольклористів по професії, які збирають уже 8 років старовинні пісні і танці, манеру, принципи народного музичного мислення та виконавства. Основна частина репертуару «Божичів» походить з Лівобережної України.

Тому годиться, щоб і в Румунії зберігалися старовинні пісні і танці, і для доказу давнього існування нашої національності на цій території.

Після недовгої перерви присутні на події зустрілися на березі Дунаю, звідки почався парад народних костюмів, у які були вдягнені усі художні колективи. Парад почався під керівництвом лідерів СУР, між якими знаходився і голова СУР Степан Бучута. Присутні на параді відрізнялися народними строями й панкартами, які знаходилися в кожному колективі.

Проходячи через місто, усі «парадники» були удостоєні оплесків глядачів, які їх бачили.

Колони зупинилися біля сцени місцевого будинку культури, де незабаром почався довгоочікуваний концерт.

На відкритті концерту були присутні: голова СУР, депутат Ст. Бучута з дружиною, Годзя, примар міста Тульчі, префект повіту, Ярослава Колотило, яких представляв голова Тульчанської філії Д-тро Черненко.

Як звичайно, концерт відкрили Тульчанська хорова група «Задунайська січ», репертуар якої охопив багато пісень, з-між яких не бракували «Темної ночі», «Плавай, плавай, лебедонько», група молодих танцюристів та група дітей, які показали перед глядачами гарні танці, недавно засвоєні.

(Далі буде)

Іван ЛІБЕР

Зразкове увінчання діяльності викладача сільської школи (ІІІ)

(Продовження з попереднього числа)

Продовжуючи розпочатий у попередньому числі даної публікації «діалог» про етимологію етноніма гуцул з автором монографії Йоном Афлорей (Ion Aflorei, «Izvoarele Sucevei, o comună din Munții Bucovinei», 2009), доцільним вважаю увести в дискусію той факт, що спочатку даний етнонім, можливо, був образливим прізвиськом, як допускав у своїй праці Р. Ф. Кайндль (Raimund Friedrich Kaindl, «Die Huculen, ihre Leben, ihre Sitten und Volksberlieferungen», 1894), основувшись на свідченні гуцулки Марфи Дучек із Селятина, яка на питання, що означає слово гуцул і чому тамтешні люди так називаються, відповіла: «Єк волохі нас уздріли, та й тогди кречели: «гуцан, гуцан», що мало б означати, припускав Кайндль, румунське «hoțoman», тобто «великий злодій», оскільки, як твердив він, «в гуцульському краї розбійницькі неподобства процвітали», неподобства, тобто злодійсько-рабівницько-опришківські вчинки (у словнику Б. Грінченка опришок – це «разбойник», «бандит»), уважані, до речі, самими же гуцулами одним із сезонних їхніх «занять», зафіксованих у складеній ними коломийці: «У зеленій полонині та й зацвили рижки,/ Да чи підем, пане брате, навесні в опришки?».

У зв'язку з формою слова так і «напрошуються» двоє зауважень: 1/ його форма з давнім румунським артиклем –ул входила б у категорію давніх румунських запозичених форм слів, які «прихистились» в українській мові, а в сучасній румунській мові рідко, або зовсім, не вживаються: укр. Корбул – рум. Корбу, укр. Мігул – рум. Мігу і ін.; 2/ перехід від форми hoțul до huțul міг був би відбутися на основі фонетичної гармонії (асиміляції) голосних, властивій українській мові.

Окрім румунів Н. Дрегану, Д. Ончул та ін., румунське походження цього слова поділяли чех К. Кадлец, поляки Й. Янув та С. Грабец, українські дослідники А. Петрушевич, А. Бельовський, О. Калужняцький, В. Гнатюк, І. Крип'якевич, І. Зілінський, І. Панькевич, Ф. Т. Жилко і ін. У недавній своїй розвідці М. Л. Худаш пов'язує походження назви «гуцули» із антропонімом Гуцул (М. Л. Худаш, Походження назви гуцули // Гуцульщина: Історико-етнографічне дослідження.- К., 1987, с. 48-51).

Пізніше надання зневажливого прізвиська цій українській етнічній групі її близькими сусідами (див. питання оцінювання людності крізь призму суспільної імагології – «ми – очами інших») доказує той факт, що Гаке у XVIII ст. не зустрічав цього слова, називаючи гуцулів «гірськими руськими» або «справжніми покутянами» (Haquet, Neueste physikalische-politische Reisen in den Jahren 1791, 92 und 93 durch die dacischen, sarmatischen oder nördlichen Karpathen, Nürnberg, 1794, p. 17).

У цьому своєрідному «діалозі» з автором монографії слід, так само, навести кілька поправок стосовно трактування ним, наприклад, питання опришківства. Пан Йон Афлорей твердить, що «у XVIII ст. історія молдавських гуцулів (?) сповнена злодійств і грабунків», «біля 1742 року порушував тишину гір славнозвісний опришок Олекса Добощук», який «утік у Молдову», «переховувався у Ростоках» і якого «розшукував польський староста Кривоковський, вимагаючи від Константіна

Маврокордата видати його», а «чернівецький староста одержав наказ примусити місцеве населення розкрити сховок опришка» (с. 77).

Як впливає з найцікавішої праці Юліана Целевича про попередників і наслідників Олекси Довбуша (Д-р Юліан Целевич, Опришки. Про Олексу Довбушука та его попередників і наступників, «Руська історична бібліотека», том XIX, Львів, 1897), написаної на основі судових свідчень з архівів міста Станіслава, поданих між 1703-1723 і 1738-1751 рр. спійманими і судженими опришками, як впливає так само із робіт таких відомих дослідників карпатського опришківства, як В. Грабовецький, Е. М. Косачевская і ін., Олекса Довбуш діяв переважно на Гуцульщині чи, як пише Целевич, «у великому і широкому гнізді Чорногорії, що простиралося від межиріччя обох Черемошів аж до Хуста у Мараморощині і було розвите на потрійній границі тодішньої Польщі, Угорщини і Волощини», «не дуже віддалене від Семигороду (Арделю)», в історичних документах його присутність у Молдові не засвідчена. «Спускання» українських карпатських опришківських ватаг до м. Сігет на Мараморощині, у Молдові – до Волоського Довгополя (Кимпулунг Молдовенеск), до сучасної Драгомірні та навіть аж до «монастиря Нямца» натомість згадується. Але серед очолювачів цих ватаг не вказано Довбуша, а Івана Пискливого і ін. Легенди і пісні про

Олексу Довбуша збереглися і по цей час, окрім карпатської зони, і серед гуцульського чи гуцульсько-буковинського люду з поселень Румунії (Буковина, Мараморощина, Банат).

По-друге, Олекса Довбуш не те, що лише «порушував тишину гір», навпаки, у свій час він став найвідомішим представником антифеодальної боротьби, набувши ореол ідеального чи, як відзначав Кайндль, «благородного опришка», який «від багатих брав та бідним давав», захищаючи останніх і будучи безпощадним з його переслідувачами. Із-за останніх двох причин він і помер.

Як і міфічних героїв, найвидатніших опришків, народна фантазія наділила незвичайною ознакою – невразливістю. Щоб обірвати життя опришків, гласять легенди, когось намовлялось (чи зобов'язувалось) дізнати від нього, в чому полягає секрет його невразливості і чим можна його убити. Серед вивідувачів, отож і зрадників, у легендах і піснях виступають кохана опришка, або один з його побратимів (як у випадку смерті румунського опришка Пінті Хороброго). Це – легендарна типологічна й зодягнена ореолом розробка епізоду смерті опришка у фольклорі багатьох народів.

Крізь таку призму зображений у легендах та піснях і епізод смерті Олекси Довбуша, епізод, що має реальне підгрунтя, яке чудово слугує художньо-типологічному зображенню, у яке «вплетено» всі конкретні елементи даного трагічного випадку: хоча побратими радять Олексі Довбушу покинути своє рішення, він, разом з трьома опришками, ввечері 23 серпня 1745 року, прибуває до хати орендаря Стефана Дзвінки (ніяк не «в гості», а до його дружини, Стефанової чи Марічки, уважаної в легендах і піснях його коханою чи «любаскою», яка його зраджує, дізнавшись від нього секрет невразливості, як це сприйняв Йон Афлорей), щоб відомстити бувшу тещу орендаря, яка, зустрівши випадково Довбуша, пожалілась йому, що віддана за орендаря її дочка померла, нащадків немає, а орендар Дзвінка не хоче повернути їй дівоче віно; але Довбуш прибуває і тому, щоб зразково покарати орендаря, який, як зачув опришок, слідкує за ним і хоче його вбити. Коли Довбуш намагається відхилити вхідні двері до хати, Стефан Дзвінка смертельно ранить його пострілом «у праве плече». Страшенно розгнівавшись, Довбуш наказує підпалити хату, але супровідні опришки умовляють його, облегливши від зброї і, взявши попід пахви, ведуть у ліс і прикривають купою хворосту...

Ці свідчення, подані на суді одним із супровідних опришків (Василем Баюраком), вповні співпадають із свідченнями Стефана Дзвінки у тому ж Станіславському суді, подані п'ять днів після смерті Довбуша.

(Далі буде)

Іван РЕБОШАПКА

ПРО СВЯТУ ТАЙНУ ВІНЧАННЯ

(Закінчення. Поч. в попередньому номері)

В сучасному світі дуже часто зустрічаємося з такими явищем, як розлучення подругів, а також з повторним цивільним одруженням вже розлучених осіб.

Свята Церква, заснована нашим Господом і Спасителем Ісусом Христом та ведена Святим Духом, вчить про нерозривність Тайни Подружжя, встановленої тим же ж Ісусом Христом, і користується при цьому наукою Ісуса Христа про шлюб, яка записана в Біблії: «Тож, що Бог злучив, людина нехай не розлучає!» (Мк.10,9).

В Тайні Подружжя двоє наречених, які бажають прийняти шлюб згідно з наукою Церкви, як єдиний і нерозривний аж до смерті, приходять до Храму Божого і в присутності священника та свідків виявляють це бажання, складаючи присягу на Євангелії. В цей час, через благословення священника та свідків, виявляють це бажання, складаючи присягу на Євангелії. В цей час через благословення священника Сам Господь, бачачи щирий намір молодят, в невидимий спосіб лучить двох осіб в одне подружжя, в християнську сім'ю. Бог є вірний Своєму слову (див. 1 Іван.1,9; 1Кор.1,9). На вірності Божій ґрунтується наша надія на спасіння, бо, уклавши з людьми Завіт через Ісуса Христа, Він залишається вірним цьому Завіту. Ми грішимо, відходимо від Бога, забуваємо Його, але через покаєння ми можемо повернутись до Нього, знову увійти в Його Завіт, бо Він є вірний і не може відмінити Своє слово, не може одного дня укласти Завіт, а іншого – руйнувати. Так само і щодо сім'ї: не може одного дня єднати, а іншого – роз'єднувати. Тому, навіть коли чоловік і дружина, через неправильне будівництво своєї сім'ї, неправильне ставлення один до одного, небажання прощати один одному, хочуть розлучитися, а потім і вдруге поєднатися з іншими партнерами, то навіть Бог вже не може роз'єднати перше важно укладене християнське подружжя. Така наука Церкви, і так вчить Біблія!

Коли людство через непослух Богові впало в гріх і чимраз більше відступало від Нього, Господь розпочав довгу дорогу спасіння людини, вибравши Авраама, вивівши з нього ізраїльський народ, даючи Свій Закон, щоразу більше об'являючи Свою волю, поступово підвищуючи моральні ідеали, щоб, врешті, через Свого Єдиного Сина Ісуса Христа, розкрити повноту Об'явлення, наповнити старозавітний Закон благодаттю любові (пор. Мт.5,17; Гал.3,24) і дарувати спасіння (пор. Ів.3,16). Біблія і є описом цієї Історії Спасіння. Та хоч все Святе Письмо є Словом Божим, багато моральних законів, які Бог допускав у Старому завіті, в книзі Второзаконня (24, 1-3) читаємо, що, коли жінка не знайде ласки в очах чоловіка, то він може її відпустити, написавши розвідного листа, і тоді обоє знову будуть вільними. А в Новому Завіті, в Євангелії від Марка (10,2-12), Господь наш Ісус Христос заперечує цей дозвіл та встановлює досконалий моральний закон, який був до

гріхопадіння: «І підійшли фарисеї й спитали Його, випробовуючи: Чи дозволено чоловікові дружину свою відпустити?». Вони ж відказали: «Мойсей заповів написати листа розвідного, та й відпустити». Ісус же промовив до них: «То за ваше жорстокосердя він вам написав оцю заповідь. Бог же з початку творіння створив чоловіком і жінкою їх. Покине тому чоловік свого батька та матір, і стануть обоє вони одним тілом, тим-то немає вже двох, але одне тіло. Тож, що Бог поєднав, людина нехай не розлучає!» (Мк.10,2-9, пор. Мт.19,2-9). Цю науку прийняли апостоли і проповідували її по християнських громадах: «Одруженим же наказую не я, але Господь: жінка нехай не розлучається з своїм чоловіком! А коли ж розлучиться,

Дві пари ронянських молодят

нехай зостанеться незаміжня, або нехай помириться з чоловіком своїм; а чоловік нехай не відпускає дружини!» (1Кор.7,10-11). Як бачимо, Біблія рішуче заперечує розлучення християнських подружжя.

Але в Матея (5,32 і 19,9) можемо прочитати цікаві вислови Ісуса, які могли би посягати сумнів щодо категоричності заборони розлучення: «А Я вам кажу: Хто дружину відпустить свою не з причини перелюбу і одружиться з іншою, той чинить перелюб» (Мт.19,9); «А Я вам кажу, що кожен, хто пускає дружину свою, крім провини розпусти, той доводить її до перелюбу» (Мт.5,32) (переклад проф. І. Огієнка). Логічно відразу напрошується висновок, що можуть бути випадки, коли Господь дозволяє розлучення, зокрема, через перелюб чи розпусту дружини. Та будь-який сумнів зникне, коли візьмемо до уваги грецький, тобто оригінальний, текст Євангелія.

В грецькій мові на означення перелюбу і розпусти вживаються слова *порнейа* та *мойхейа*, де перше вживається на означення життя в гріху розпусти, а друге – на означення подружньої зради, тобто перелюбу. В обох цитатах, неведених вище і виділених курсивом, в оригіналі використане слово *порнейа*, тобто розпуста, хоча перекладено по-різному. Необхідно

пояснити, що слова Ісуса Христа були спрямовані до юдеїв, які часто ігнорували навіть Старозавітний Закон, що забороняв жити в розпусних подружжях між родичами (див. Лев.18,6-18). Проти цього виступав Іван Христитель, докоряючи Іроду Антіні, що той живе з жінкою свого брата (див. Мт.14,3-4; Мк.6,17-18; Лк.3,19-20). Та не тільки до юдеїв. Випадки таких розпусних подружжя були також і в християн, про що читаємо в 1Кор.5,1: «Взагалі чути між вами про розпусту, і то про таку розпусту, якої і між поганами нема – що хтось має за жінку батькову жінку!». Єдиним можливим виходом з подібного грішного життя є негайне розірвання такого зв'язку, про що і говорить Христос. Але також ці слова є і проти так званих диких подружжя, життя «на віру», чи, як тепер модно називати, громадянських шлюбів, коли двоє осіб живуть разом без заключення Тайни Подружжя. Таке розпусне життя є заборонене Божим Законом, а люди, які його проводять, позбавляють себе Божої благодаті, відповідно ж Царства Божого. Необхідно якнайскоріше, негайно прийняти Церковний Шлюб. Хіба би хтось відмовлявся від Подружжя, а друга особа щиро бажала вести християнське життя, то мусить покинути життя в розпусті. Саме таке значення мають слова Ісуса Христа, виходячи з грецького тексту. Подружжя зрада, тобто перелюб, не є причиною розлучення, а тільки спонукою до перегляду і аналізу свого подружнього життя, до розкаяння і навернення, до прощення і спільного звернення в молитві до Господа, Який може за нашої співпраці склеїти те, що нам здається розбитим назавжди. Треба пригадати також слова Святого Письма: «Подружжя хай у всіх буде в пошані й ложе хай буде без плями, бо Бог буде судити блудників та перелюбів» (Євр.13,4), і також: «Не обманюйте себе! Ані розпусники, ані ідолопоклонники, ані перелюбники, ані розгнзудані, ані мужоложники, ані злодії, ані зажерливі, ані п'яниці, ані злоріки, ані грабіжники – Царства Божого не успадкують!» (1Кор.6,9-10).

Виходячи з цього, необхідно дуже серйозно ставитись до одруження, до вибору подруга, пам'ятаючи, що це – на все життя. Не можна користуватись тільки емоціями. Потрібен тривалий час знайомства, щоб пізнати не лише зовнішній вигляд, але також і внутрішній світ обраної особи, її погляди на життя, її здатність розвиватись та удосконалюватись, її вади, яких кохання часто не помічає, та які стають значними проблемами в подружжі. Необхідний час на роздуми. Потрібно також прислухатись до порад батьків, знайомих, особливо свого сповідника чи духовника, але водночас не можна наслідувати сліпо наказу чи примусу батьків. Не можна допустити подій, через які розірвати стосунки було б неможливо.

(Продовження на 8 стор.)

Юрій АЛБІЧУК,

священик,

с. Верхня Рівна, Мараморощина

160 років від смерті

ЛУК'ЯН КОБИЛИЦЯ – ЗАХИСНИК ГУЦУЛІВ

(Закінчення. Поч. в попередньому номері)

Тим часом селянський рух на Буковині набирив все більшого розмаху. Селяни рішуче протестували проти їх ошукання при проведенні реформи, проти панщини та інших повинностей.

Повернувшись з Відня на Буковину в листопаді 1848 року зв'язку з перервою роботи рейхстагу. Кобилиця весь поринає у вир подій. З великою групою своїх соратників він роз'їжджав по селах, виступав перед селянами, закликав їх до боротьби. Радив селянам не коритися панам, дозволив їм користуватися лісами, пасовиськами, а також, безплатно, соляними озерами. Селяни скрізь зустрічали його з салютами із рушниць і пістолетів, віддавали йому інші почесні, як своєму героєві.

Водночас Кобилиця налагоджує зв'язки для спільних дій з угорськими революціонерами. У листопаді 1848 року він закликав буковинців заготовляти для угорських повстанців харчі та фураж.

Місцеві урядовці та поміщики не раз звертались з проханням до буковинських окружних властей вжити негайних заходів до придушення селянського руху. В Русько-Кимполунзькому окрузі були знову направлені значні військові сили. Їм вдалося встановити зовнішній спокій, проте боротьба селян тривала. Нею продовжував керувати Лук'ян Кобилиця.

Шостого лютого 1848 року рейхстаг позбавив Кобилицю депутатських повноважень. П'ятого квітня того ж року було оголошено нагороду в 100 золотих тому, хто його спіймає. Однак і після цього властям вдалося арештувати Кобилицю лише в квітні 1850 року.

Селяни боляче переживали арешт свого захисника. Зверталися з петиціями до крайових властей з проханням звільнити його з ув'язнення, проте даремно. Після тривалого слідства, Лук'яна Кобилицю, тяжко хворого, скаліченого жорстокими тортурами, було таємно вислано в

південнобуковинське місто Гура Гуморулуй, де він 24 жовтня 1851 року помер.

Ім'я Лук'яна Кобилиці було добре знане і шановане не лише в буковинському краї, а й далеко за його межами. Хоч, може, деяким цього не вдається, я колись, для політичної підготовки, читав і деякі твори класиків марксизм-ленізму. Пам'ятаю дуже добре, що К. Маркс і Ф. Енгельс високо цінували його діяльність, підкреслюючи визначну роль руху буковинських селян, надаючи йому європейського значення.

З великою повагою говорив про простого гуцула Лук'яна Кобилицю класик української літератури Іван Франко.

Велику шану і повагу віддали пам'яті народного героя у свій час і радянські люди. Його іменем названо бувші колгоспи та радгоспи, вулиці в різних містах України.

Думаю, що ці рядки «утихомирять» тих, котрі мали Лук'яна Кобилицю за гайдука, опришка, а не як політичного та громадського діяча.

Література:

Довідник з історії України «А-Я.» Видав. «Генеза», Київ, 2002, стор. 316.

Юрій ЧИГА

Про лень, байдужість й обломовське мрійництво...

«ГОРІЛА ХАТА, ГОРИТЬ І САРАЙ – НЕ БУДУ ВСТАВАТИ»

Численне населення в нас живе скромно, майже бідно, бо тепер робота оплачується слабо, а часто людина опиняється й без роботи. Кризису, начебто, немає кінця. Хоча й не основною причиною бідності, але нею буває й лінєвство.

Лінєвство – це психологічне негативне ставлення до праці, відсутність чи нестача працелюбства, віддання переваги вільному часу замість трудової діяльності. Пояснюється лінєвство й відсутністю мотивації для активної поведінки, нестачею працелюбності, віддаванням переваги необтяжливому дозвіллю над трудовою діяльністю.

Традиційно лінєвство розцінюється – як вада, оскільки вважається, що лінєвий індивід є нахлібником суспільства.

В умовах інтенсивної праці під «лінню» часто можна розуміти природну потребу відпочинку для відновлення втраченої енергії, що є цілком виправданим такий вираз: «Трохи хай полінуюсь».

Іншою причиною лінєвства може бути і депресія або надмірна втома. Це відрізняється від уродженої природної ліні, небажання щось зробити.

Взимку, – через те, що холодно, а влітку – через велику спеку, не хочеться нічого робити. «Горіла хата, горить і сарай – не буду вставати», – говорить народна приповідка.

Такого виду лінєвства було, є і буде. А як боротися проти лінєвства, наука не дає точних вказівок. Щоб побороти таку ваду, треба себе самого «взяти в руки», заставити себе діяти, а для цього треба сильної волі, бо «не довго будеш спати, не довго будеш куняти, не довго розлігатися, згортати руки, і злидні, наначе волоцюга, прийде на тебе і недостача, мов вузь (Приповідка 6/9); «Лінєвий досягає їжу рукою, але лінєється донести до рота» (Приповідка 28/).

Зустрічаємо таких лінєвих і в українській літературі. Нагадаємо Рифку, персонажа з твору І. Франка «Борислав сміється», яка передала своє лінєвство, хоча неуроджене, й своєму синові Готлібу, який разом з лінєвством сприйняв і ідіотичну натуру...

А класичним образом лінєвого служить Обломов – герой твору російського письменника Гончарова.

Лінєві – це люди без ініціативи, які не можуть прикласти свою силу до чогось корисного, вони тільки посуваються з місця на місце, а від життя хочуть взяти багато з мінімальними силами, агресивно, і з неповагою відносяться до працюючих.

Що лінєвство приводить до бідності – це ясно. «Лінєвство – мати всіх людських порок», – пише Р. Фрос.

Лінєвство співпадає з байдужістю, зі зневагою до моральних норм і біологічних законів, з крадіжкою, жебрацтвом і бродяцтвом.

Часто лінєвий не є ні слабосилим, ні дурним, для нього характерним є лише зниження потенціалу психологічного поштовху для мабілізації в дії. Лінєвому бракує лише спонукальна іскра для життєдайної енергії.

Лінєвство буває уродженням або набутиим внаслідок виховання або впливу антуражу.

Соціальне лінєвство – це те, що бажання лінєватися, валятися представляє відповідь на неінтересні, нудні завдання, обов'язки, які не включають суб'єкта в суспільне життя. В такому разі потрібні примушування.

Люди можуть лінєватися в групі, коли ніхто не перевіряє їх роботу, або коли перед групою встановлено неперформантні стандарти.

Існує і оказійне лінєвство, нестабільне, воно випадкове, що появляється внаслідок якоїсь неприємної пригоди. Його можна виправити. Гірше вроджене лінєвство, що появляється з самого дитинства. Це негативне ставлення до будь-якої діяльності. Такі діти апатичні, недбалі, нерішучі, не вмють радіти.

Часто лінєвство носить маску чесноти бо лінєвий може бути тихим, нікому не заважати, сидіти тихо в своєму кутку, і так дивитись в далечінь. Такого можна легко назвати людиною-мрійником.

Християнська церква зачисляє лінєвство до 7-и основних гріхів, поряд з гордістю, розпустою, захланністю, грошєлюбством, обжерством, а автор «Приповідок» (Старий завіт) називає лінєву людину як такою, що руйнує своє життя, яким наділив його Господь-Бог...

Василь АРДЕЛЯН

Шана сігетському професору-старшині Василеві БУЧКОВСЬКОМУ**ЩИРОСЕРДЕЧНА ПОДЯКА ВАМ, ПАНЕ ПРОФЕСОРЕ!**

Про 45-річну зустріч випускників останнього класу українського відділу Педагогічної школи м. Сігета, які були привілейовані тим, що на зустрічі були зі своїм класним керівником п. проф. Василем Бучковським, я вже писала. Тепер кілька рядків про пана професора.

Він – єдиний із плеяди тих кращих викладачів, які прибули до Сігету до 1950 р.

Ім завдячується поява (вже в 1950/51 р. – перший випуск) в українських селах Мараморощини, Банату, Буковини і Тульчі добре підготовленої інтелігенції, здебільше молодих учителів, викладачів, але і тих, які після закінчення ліцею, чи педагогічної школи, здобули вищу освіту і стали фахівцями в різних галузях.

Згадаю тих добрих, людяних викладачів: сім'я Митринюків, сім'я О. і Д. Онищуків, сім'я О. і Р. Гордійчуків, сім'я Рахія та К. Драпаки, П. Новосівського, О. Хортик, В. Данилюка, Фраціяна, А. Лозинського, сім'я Б. та Іллі Павлюка, Н. Оленчук, А. Сливку, Я. Дуду.

П. проф. В. Бучковський викладав математику в Українському ліцеї ім. Драгоша Воде (бувшого ім. Філімона Сербу), викладав математику в українському відділенні, а також в румунських класах Педагогічної шестирічної школи (Scoala pedagogica de 6 ani).

В 1962/63 році – перший випуск,

в 1963/64 році – другий випуск

в 1964/65 році – третій випуск,

в 1965/66 році – останній випуск.

До виходу на пенсію п. професор працював у тій самій школі. Він був чудовим викладачем, вимогливим до себе і до своїх учнів, які, в свою чергу, стали добрими і вимогливими учителями і батьками. А ще він був добрим нашим керівником! У всьому був для нас прикладом. У нашому класі було (аж) тридцять шість учнів, і всі переходили клас з математики. Прекрасно виховав і своїх двох синів – Богдана та Ореста.

Професор зі своїми учнями

Вийшовши на пенсію, пан проф. продовжував допомагати нашим українським дітям, абсолювентам різних ліцеїв. Він був першим, який після Революції 1989 р. «відкрив дорогу» до України для навчання на рідній українській мові.

Так, першими, які навчалися в Україні у місті Львові та стали вчителями чи викладачами, були марамороські учні:

Учителі:

1. Шофінець Мар'яна

2. Шофінець Іляна

3. Дубович Іван – Ремети.

4. Гращук Микола – Сігет.

5. Горничар Мар'яна – Миково.

6. Гренюк Ліліана – Дуг над Тисою.

7. Чубіка Нарциса

8. Краус Зірка

9. Онужик Юра

10. Лупшак Володя – Вишавська

Долина

11. Годинчук Лучія – Бистрий.

12. Дзябенюк Таня

13. Мешко Марія

14. Марчук Олександра – Верхня Рівна.

15. Бумбар Настасія – Русково.

Викладачі:

1. Боднарюк Наталка – Великий Бичків

2. Лупшак Степан – Вишавська

Долина

3. Куриляк Василь – Верхня Рівна

4. Дубович Іван – Ремети.

Не знаю, чи колись згадали про свого благодійника, чи мали нагоду подякувати йому, чи, може, забули, бо дуже часто «старе добро» забувається. Тому від мене особисто і від імені всіх тих, кому допоміг пан Професор, і від його колишніх учнів, бажаю йому міцного здоров'я і щоб був зі своїми учнями, яким був керівником (випуск 1966) на зустрічі, яка відбудеться 2014 р. Дай Бог!

Марія ЧУБІКА

ПРО СВЯТУ ТАЙНУ ВІНЧАННЯ

(Закінчення. Поч. на 6 ст.)

Тому забороненими є дошлюбні статеві зв'язки. Та й самому необхідно розвиватись, готуватись до такої значної події в житті, потрібно «дозріти» до подружжя, тобто досягнути статевої зрілості (здатність до статевої близькості та продовження роду), юридичну (відповідний вік, визначений державними законами), економічну (матеріальну самостійність, працю, яка дає заробіток, помешкання). Це є зовнішні ознаки. Необхідно також бути психічно зрілим. Коли людина будує стосунки лише з урахуванням своїх потреб і приємностей, хоче, щоб кохана особа завжди була поруч, коли тільки виникне таке бажання, не беручи до уваги її проблем, така любов є егоїстичною. Бажання мати чоловіка чи дружину, які могли б мати якийсь предмет, – для себе, своєї вигоди або слави, – є незрілою до подружнього життя. Щоб подружжя було щасливе, двоє людей мають вміння відчувати потреби одне одного, брати на себе відповідальність за іншу людину і активно діяти заради її добра. Шлюб має свої цілі та накладає на молодят певні обов'язки. Подружжя – це взаємний дар двох осіб один-одному. Найперше, для чого

укладається подружжя – це взаємне добро подружжя. Спільність подружнього життя вимагає: взаєморозуміння, взаємну турботу, взаємопожертву, взаємну любов, взаємне спілкування у добрих та поганих

періодах життя, тобто взаємне єднання, фізичне, духовне і емоційне, та взаємне вдосконалення. Якщо людина є здатною до таких стосунків, то є психічно зрілою і готовою до подружнього життя.

Свята Тайна Подружжя освячує любов двох осіб, їхню злуку. Момент одруження не є метою, а лише початком спільної дороги життя, на якій потрібно постійно,

кожного дня поглиблювати свій союз, знову і знову відновлювати свою присягу: «Обіцяю Тобі любов, вірність і чесність подружню, і що не покину Тебе до смерті».

Коли учні Ісуса Христа почули Його науку про шлюб, то сказали: «Коли така справа чоловіка з жінкою, то ліше не женитися!» (Мт.19,10). І справді, якщо розраховувати тільки на власні сили, то, практично, неможливо збудувати добру сім'ю. Тому потрібно пригадувати і другу частину присяги, яка складається на Євангелії в Тайні Подружжя: «Тож допоможи мені, Боже, в Тройці Святій єдиний, і всі святі». Коли починаємо подружнє життя з Богом, для чого і приходимо до церкви, то і надалі провадити його мусимо з Богом, пам'ятаючи слова Христа: «Перебувайте в Мені, а Я у вас!.. Бо без Мене нічого чинити не можете ви... Як Отець полюбив Мене, так і Я полюбив вас. Перебувайте в Моїй любові» (Іван.15,4-5 і 9).

Тому кожна пара повінчаних молодят є зобов'язана завжди бути сповнена благодатної радості цього дня, носити «тягарі один одного» (Гал.6,2) і, таким чином, сповнювати закон Ісуса Христа.

У Верхній Рівні (Мараморощина)

ПЕРШИЙ МІЖНАРОДНИЙ ФЕСТИВАЛЬ ЦЕРКОВНОЇ ПІСНІ Й МОЛИТВИ

В неділю, 14-го серпня ц.р., в селі Верхня Рівна (Мараморощина) відбувся перший міжнародний фестиваль церковної пісні і молитви, на славу Господа-Бога Ісуса Христа і Діви Марії, для зцілення духовно-культурного життя християн Українського Православного Вікаріату Румунії з приміщенням в Сігеті.

Перший міжнародний фестиваль почався після Божественної Святої Літургії біля місцевої церкви на цвинтарі, де була приготовлена відповідна сцена, на якій виступали перед великим числом християн церковні хори з України та з різних парафій нашого Вікаріату.

В цьому міжнародному фестивалі взяли участь з української сторони:

– Токар Михайло, голова громадської організації «Надія»; Туза Іван – головний редактор газети «Марамурешану»; Шімон Іляна – професор музики і керівниця церковного хору з міста Солотвино – Україна; Олена Поп – професор української мови – Україна.

З нашої сторони взяли участь:

– священик доктор Микола Лаврюк – радник і делегат від Українського Православного Вікаріату, місто Сігет; протоієрей Лугозького українського

Полянський хор

протопопіату Ілля Албічук; добродійка і вихователька Юстина Юрча із села Бистрий; священик Іван Лупшак з міста Констанца.

3-між запрошених села Верхня Рівна були присутні в церкві на Божественній службі і на фестивалі Іван Романюк, примар, голова сільради села, Лоредана Лушкан, директор Восьмирічної школи села, разом із великим числом учителів, професорів.

Після закінчення Божественної літургії, на якій в соборі взяли участь згадані вище священики, на цвинтарі почався Церковний фестиваль.

Фестиваль був відкритий чудовим церковним православним хором з України, з міста Солотвина Тячівського району Закарпатської області. Хористи зворушили серця і душі всіх присутніх християн.

Наша Асоціація церковного хору «Хвалім Господа» із села Верхня Рівна, головою котрої моє недостойнство – Юрій Албічук, священика села, професор з релігії Симона Лева, заступник голови асоціації, а також Світлана Лавиця, студентка фармацевтики з міста Клужу, як секретар, разом взяли рішення, щоб всім учасникам церковного хору вручити почесні грамоти.

Ронянський хор

Перші, які отримали почесні грамоти, були хористи з України, які у своїх церковних піснях чудово прославляли Пресвяту Діву Марію. Вони показали славу культуру українського народу і християн, заохотили нас ще глибше любити, поважати і не цуратися свого роду, своєї рідної мови, на якій маємо завжди повне право молитися і прославляти Господа Бога.

У продовженні цього міжнародного фестивалю виступили з церковними піснями і молитвами церковні хори у такому: Церковний хор села Поляни I під проводом Чінар Міоари; Церковний хор села Кривий під проводом добродійки і проф. релігії Вероніки Рагован; Церковний хор села Бистрий під проводом добродійки і виховательки Юстини Юрчі; Церковний хор міста Сігет під проводом добродійки і професора Маргарети Лаврюк; Асоціація церковного хору «Хвалім Господа» села Верхня Рівна під проводом проф. Сімони Леви – заступника голови асоціації.

Кожна формація згаданих вище хорів отримала почесні грамоти від організаторів, а від християн щирі оплески з побажанням всього найкращого в житті.

Будучи переконані з самого початку, що не маємо іншого посередника між Богом і людьми, а лише Ісуса Христа (I Тимотей, гл. 2. ст.5) і лише від Нього дістаємо отпущення согрішеній наших, ми чествуємо Діву Марію і всіх святих, без того, щоб ставили їх біля Ісуса Христа, або поруч із Ісусом Христом.

Тому святі, коли моляться за нас, вони просят Ісуса Христа, щоб завжди ставав посередником нашим до Бога Отця для нашого спасенія.

Якраз тому в цей період двотижневого посту, присвячений Успенію Діви Марії, просили Мамку Божу, щоб понесла наші церковні пісні і молитви до Сина Свогого і Бога нашого Ісуса Христа.

Цей перший Міжнародний фестиваль церковної пісні і молитви завершився щирими оплесками гостей та християн,

присутніх на цвинтарі і побажанням сили і натхнення організувати найчастіше такі події, щоб більше дізнаватися одні про

Хор м. Солотвина (Україна)

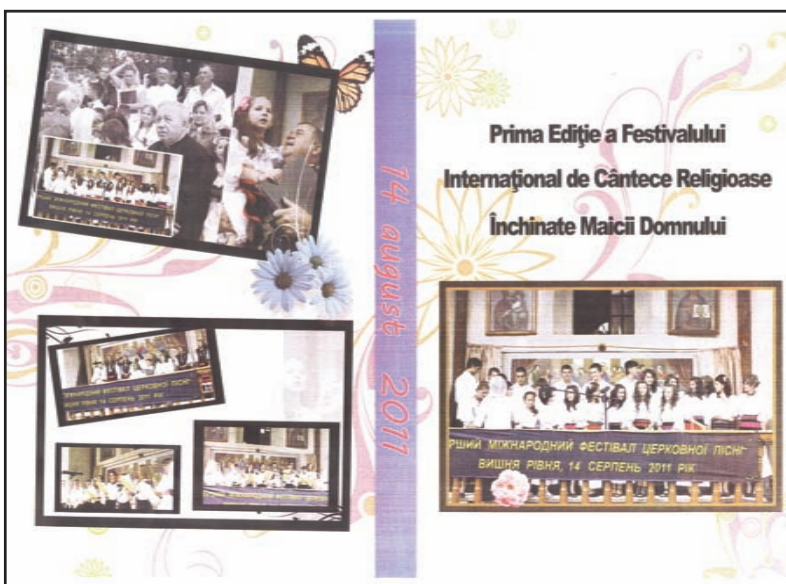
одних, і так прославляти надалі Діву Марію, котра удостоїлася від Господа Бога народити нам Спасителя всього світу – Ісуса Христа.

Після закінчення цього фестивалю гості і християни були запрошені взяти участь на відкритті чудової виставки в приміщенні сільради нашого села, де мали можливість побачити художні твори малюнки з природи і зображення святих молодого художника Павла Ціфрака з нашого села.

Свято закінчилося спільною трапезою приготовленою організаторами для гостей і всіх церковних християн.

Благодарим Господа Бога за все!

священик **Юрій АЛБІЧУК**,
голова Асоціації «Хвалім Господа»
с. Верхня Рівна, Мараморощина

Фестиваль у Верхній Рівні (Мараморощина)

«БО ВИ НАШУ СПІВАНОЧКУ ВЖЕ ЗАБУВАЄТЕ...»

*«Тай співайте, легіники,
Што не співаєте,
Бо ви нашу співаночку
Вже забуваєте...»*

Такими заповітними словами закінчила свій почесний виступ тітка Анна Романюк на сцені рівнянського Дому Культури, дорікаючи, але в той же час закликаючи українську молодь Мараморощини не забувати рідні звичаї та мову.

В неділю, 18 вересня ц.р., в Домі Культури села Верхня Рівна, що на Мараморощині, відбувся фестиваль під назвою «Історія, традиції та українська ноша» під супроводом місцевої організації та повітової Філії СУР.

На фестивалі брали участь художні гуртки й окремі представники місцевих організацій Марамороської Філії. Серед них нагадаємо «Ронянські голоси» та «Соколи» (Верхня Рівна), жіночий гурток «Барвінок» (Кричунів), художній гурток «Гуцульське весілля» (Вишавська Долина), учнівський гурток під керівництвом учителя Дмитра Коренюка (Бистрий), учнівський гурток під керівництвом учителя Василя Ненештяна (Ремети) та молодіжний гурт в супроводі співачки Марії Вечунки (Русь-Поляни), а також пан Василь Пасенчук – заступник голови Пов. філії і голова організації с. Ремети, пані Марія Чубіка – секретар Комітету філії і голова організації с. Луг над Тисою, пан Іван Щербан – голова організації с. Кричунів, пані Ледія Співалюк – голова організації с. Вишавська Долина,

пані Симона Малярчук – учитель української мови с. Кричунів та інші.

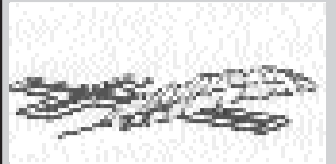
Учасники фестивалю представили свої села у вигляді монографічної доповіді, стародавнього одягу, пісень і танців тощо. Духовний настрій присутніх в залі був надзвичайно позитивним, причиною цього будучи гуцульські гуморески пана Д. Коренюка і почесний виступ тітки Анни Романюк, яка виконала «по-руськи» ряд коломийок під акомпанементом багатьом відомого акордеоніста Миколи Грижака (Поштарика), викликавши в присутніх сильні емоції та тривалі оплески.

Весь хід фестивалю пройшов під супроводом голови Повітової філії СУР пана Мирослава Петрецького, а подія завершилася вечерею в ресторані, де були запрошені організаторами всі учасники фестивалю і гості.

Маріус СЕМЕНЮК,
викладач української мови
в с. Луг над Тисою,
Мараморощина

1952-2011

Колектив редакції
«ВС» передає щирі
співчуття пані Юлії
Грінь-Арделян,

дочкам – Міхаелі та Анні та всій родині з непоправною втратою – передчасної смерті наймолодшого брата (з-між 11 дітей родини Грінь) – **МИХАЙЛА ГРІНЯ** на 59 році життя.

Народився покійний 15 липня 1952 р. в українському селі Луг над Тисою, Мараморощина. Закінчив українське відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде. Після закінчення слідували 2 роки післяліцейного удосконалення, він ставши начальником вокзалу.

Поховали покійного 11 вересня 2011 р. в м. Сігеті. Попрохатися з покійним, відправити його в останню дорогу прийшли однокласники, друзі, односельчани і велике число сігетців, які знали і шанували покійного.

Хай буде легкою земля покійному!
Вічна Йому пам'ять!

«ВС»

ВІТАЄМО З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ!

1. **Павла РОМАНЮКА** (2 вересня 1953 р.) – випускника українського відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде та Факультету іноземних мов Бухарестського університету, письменника, члена Спілок письменників Румунії та України, колишнього кореспондента журналу «Світо-вид» та часопису «Вільне слово», викладача української мови Восьмирічки марамороського села Верхня Рівна і колишнього заступника голови Марамороської філії СУР.

2. **Романа ПЕТРАШУКА** – (8 вересня 1968 р.) – редактора газети «Вільне слово», викладача-докторанта українського відділення Бухарестського університету, члена Комісії з питань освіти СУР, члена Ради СУР. Народився Роман Петрашук в гарному буковинському селі Балківці. Випускник ліцею ім. Лацку Воде м. Серет, Чернівецького Педагогічного Інституту ім. Осипа Маковея, Україна, та Факультету іноземних мов Бухарестського університету.

3. **Ірину МОЙСЕЙ** (10 вересня 1971 р.) – головного редактора літературного

журналу «Наш голос», колишнього Генерального секретаря СУР. Народилась Ірина Мойсей в Україні. Після закінчення Фізико-математичного факультету та одруження з студентом-українцем, вихідцем задунайських козаків Богданом Мойсеєм, випускником Дрогобицького факультету України, доля завела її в Румунію, про яку дотоді мало що і знала, де почала працювати при СУР в журналі «Наш голос», скоро після чого стала і його головним редактором.

Бажаємо Ірині Мойсей «На многії літа» і багато успіхів та сили праці на українській ниві. Чимало книжок редагувала та створила і створює якнайцікавіші обкладинки книжок наших письменників Румунії.

4. **Миколу-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО** (16 вересня 1985 р.) – одного з головних співзасновників Клузької філії СУР, випускника Клузької Академії економічних наук, члена Ради СУР. Народився Микола-Мирослав Петрецький у гарному марамороському селі Верхня Рівна, мастерат закінчив в м. Бая Марє, експерт-радник депутата Румунського Парламенту п. Ст. Бучути. Бере активну

участь у культурному житті рідного села як в хорі «Ронянські голоси», так і в танцювальному колективі «Соколи».

5. **Юрія АНДРАЩУКА** (25 вересня 1972 р.) – проф. доктора, радника прем'єр-міністра Румунії з питань освіти нацменшин. Народився Юрій Андращук у Верхній Рівні, Мараморощина, в українській сім'ї. Закінчив Сігетський ліцей, Бухарестський університет. Докторську роботу захистив у Клузькому університеті. Особлива людина, чудовий викладач румунської мови при Сігетському ліцеї ім. Драгоша Воде, який докладає чималі зусилля для того, щоб його учні були на висоті, внаслідок чого здобув з своїми учнями чимало успіхів на конкурсах з румунської мови та літератури.

З РОСИ-ВОДИ!
МНОГАЯ І БЛАГАЯ ЛІТ,
ДОРОГІ ЮВІЛЯРИ!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

Приклади поколінням

ВЕЛИКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПАТРІОТ Д-Р ВАСИЛЬ ВЕРИГА (1922-2008)

(Закінчення. Поч. в н-рі 15-16/2011)

◆ **В**продовж довгих років був членом редакції журналу «Самостійна Україна».

◆ Опрацював ряд «Інформаційних Вісників» і «Бюлетенів».

Василь Верига виявив велику наукову і матеріальну допомогу при виданні «Енциклопедії Українознавства».

Був спонсором і жертвував на різні українські проекти. Давав дуже цінні вказівки і розсудливі поради щодо зміцнення державної незалежності України. Проявляв дуже активну участь у міжнародних наукових з'їздах, сесіях, конференціях тощо, на яких виголошував змістовні доповіді.

Підкреслюючи його вагомий роль в середовищі української діаспори, можна, по заслугі, іменувати його «захисником української правди»: у його численних роботах він завжди обороняв добре ім'я українського воїна і рішуче реагував на оборону доброго імені України. На його думку, найголовніше є шанувати свій народ, розголошувати його добре ім'я і не дозволяти, щоб хто-небудь смів очорнювати його досягнення. Належати до певної нації – це тільки привілей, який походить від природного права людини, це також великий спільний обов'язок, заради якого треба завжди вірно служити, навіть в найгірших обставинах, своїй нації.

Василь Верига не раз казав: «Справжня історія починається не лише тоді, коли ми усно себе самоусвідомлюємо, але й тоді, коли ми здатні її написати і передати її світові. Тоді саме починається вищий цивілізований розвиток су-

спільства, який здатний донести багатство духовної культури майбутнім поколінням».

Вистачає знищити пам'ять народу, або її систематично замовчувати, і тим створюються догідні умови для противників на перекручування й фальшування історичної правди.

Протягом свого життя В. Верига вніс

В приміщенні СУР (Бухарест)

дорогоцінний вклад у скарбницю національної творчості. Він належав до тих обдарованих і надзвичайно працьовитих людей, які відзначаються скромністю, – це була його дуже цінна прикмета характеру. Наполегливо і віддано, жертвенно працював він на користь свого народу. Серцем та душею уболівав і переживав за долю своєї улюбленої України.

В історії кожного народу є такі виняткові постаті, достойні імена, цінні своєю працею, які служать прийдешнім поколінням. Таким був В. Верига. Збагачуючи знання читачів про Батьківщину, він мав великий вплив на їхній світогляд.

Василь Верига увійшов не лише в історію української діаспори, але й своїми діями навечно увійшов в історію України і Канади. Справедливо можна назвати його своєрідним символом, гідним прикладом для наслідування.

За свої досягнення в праці В. Верига був нагороджений «Золотим Хрестом Заслуги».

Упокоївся бл.п. В. Верига на 87 році життя 30 грудня 2008 р. Був похоронений, оплаканий цілою громадою на українському цвинтарі Св. Володимира в м. Оквіл (це біля Торонто).

Василь Верига – лицар української культури, який відійшов зі всім своїм доробком у безсмертя. Наперекір смерті, хай його вогонь живе, вічно горить і не погасає!

Ольга ПОРОХІВСЬКА-АНДРИЧ,
член ОУН(Д)

* * *

П.С. В. Верига влітку 1994 р. був гостем моєї хати в Бухаресті. Високий, спокійний, скромний, чесний, розумний, д-р історик і борець за свободу України Василь Верига, – хай буде йому потойбічність пухом, – був, мабуть, саме таким, яким його описала Ольга Порохівська-Андрич. Треба додати, що і до '94-ого року він відвідував Бухарест. Та '94-ого року він приїхав до столиці Румунії як генеральний секретар СКВУ, зокрема, щоб перевірити, як витрачається грошова допомога з боку СКВУ, надана Союзу українців Румунії, та побачити діяльність СУР і... гирло Дуною, нащадків задунайських запорозьких козаків...

(І. К.)

ІВАН МИКОЛАЙЧУК – 70 ЛІТ

–In memoriam–

Як офіційний учасник реалізації проекту «Бібліотеки – відкриті ворота до знань», який об'єднує співробітництво між українськими та румунськими письменниками Сучавщини та Чернівеччини і бібліотекарів Сучавської повітової бібліотеки «І. Т.Сб'єра» і Чернівецької обласної бібліотеки «Михайло Івасюк» в спільних зустрічах які відбулися в Чернівцях – 18/19 серпня – та в Сучаві, 25/26 серпня, де обговорювалися літературні питання двох народів – румунського та українського – всі учасники в Чернівцях, на мою пропозицію, зачитали спогади про роль Івана Миколайчука в кінематографії до сповнення 70 років від його народження і вшанували його пам'ять хвилиною мовчання. Пані Антоніна Іваницька – директор Чернівецької бібліотеки – подарувала учасникам книжку «Іван Миколайчук – біобібліографічний покажчик», складену науковцями бібліотеки і присвячену 70-річчю від дня народження великого актора й режисера.

Сповнення круглих роковин знаменитого Івана Миколайчука зобов'язує морально мене написати про велич українського кіноактора, сценариста і режисера, заслуженого артиста України, лауреата Державної премії УРСР ім. Т. Шевченка, нашого буковинця Івана Миколайчука.

Чому дуже люблю Івана Миколайчука і високо

шаную його пам'ять? Є багато причин цьому, котрі від року до року поповнюються.

Ось кілька з них.

Я дізнався про нього ще коли був студентом в Ясах. Тоді часопис «Советский Союз» писав

Біля погруддя І. Миколайчука

коротенько про нього: дебютував, ще студентом – то десь було в 1964 році – в фільмі «Сон», де зіграв роль Тараса Шевченка. Скоро я написав йому листа (полюбив його ім'я, зрусифікували його, написали Ніколайчук) до Києва і через місяць отримав відповідь. Написав мені листа на чотири сторінки. Крім цього, прислав і першотравневе

поздоровлення (тоді такий був звичай) і кілька видів з його фільму «Сон». Це письмо зворушило мене. В своїм листі описав своє дитинство, родичів, рідне село Чорторию, що на Буковині, його захоплення працею і мистецтвом, Шевченком. Більше сторінок написав про Шевченка, якого порівнював з Гете, Шекспіром та Данте, мотивуючи свої погляди. Той оригінальний лист я затримав багато років і не раз читав його і перечитував, бо авторитет Івана Миколайчука виростав в світі.

Пізніше бачив в кінематографії інший його знаменитий фільм – «Тіні забутих предків», який завоював близько десяти призів і нагород на міжнародних фестивалях: в Києві, в Римі, в Салоніках, в Мар-дель-Платі (Аргентина), і багато газет та журналів писали про нього, на українській, на російській і на румунській мовах, про Івана, які я беріг в своїй бібліотеці. Дуже жалів, коли довідався з мас-медіа, що на 47 році, в 1987-ому, помер на рака.

Написав про нього коротку статтю, яка була надрукована у «Вільному слові». Після його смерті довідався, що в Чорторії, на Буковині, його батьківська хата стала музеєм, – Меморіальним домом. В 2004-2008 рр., майже кожного місяця їздив до Чернівців, де з моїм другом Міхаєм Пензару друкував періодичну двомовну газету «Клопотул Буковіней» («Дзвін Буковини») і не раз пропонував другові відвідати Чорторию.

(Закінчення на 13 стор.)

Вікентій НИКОЛАЙЧУК

СВЯТО УКРАЇНИ В НЕГОСТИНІ

Три дні перед відзначенням Національного дня України, дня її Незалежності, негостинці урочисто відсвяткували історичну подію в житті українського народу в неділю 21 серпня ц.р. Зал будинку культури села Негостини був переповнений. Глядачі мали нагоду побачити гарний спектакль, – літературний і музикальний, – присвячений не лише 20-ій річниці існування Незалежної України, а і сповненню 60 літ культурної праці рідною українською мовою в Негостині.

Після виступу колективу «Струн» Миколи Майданюка, нагородженого за свою благородну працю похвальними грамотами, разом із своїми мандоліністками і ще з багатьма іншими культурними діячами, між якими Іван Кідешук, Михайло Волощук (автори двох, випущених в світ, відзначених тут книжок), потішила всіх глядачів нова художня «формація» Негостини – «Негостинка», – під керівництвом хореографа Валентина Вледжа. Хоч заснована тільки тому кілька місяців, її члени продемонстрували високий талант у виконанні українських танців, для чого «витратили» понад 90 годин репетицій в останні два місяці.

Голова Сучавської філії СУР пан Іван Боднар, подякувавши «артистам» (учням гімназії та ліцею), як і їх родичам (які забезпечили і прекрасну костюмацію для танцюристів), вимагав своїм проханням до керівництва СУР збільшити грошову підтримку для цього нового хореографічного колективу Негостини.

Для цієї значної події в житті мого рідного села я приготував був поезію «Ювілей»(I) та «промову» (II), але не вдалося жодну проглаголити там через нічию причину (лише через мою вину, бо запізно появився я на святі).

Тому ж висилаю їх зараз редакції «Вільного слова».

ДОРОГІ, ШАНОВНІ ГОСТІ!

(Моє непромовлене слово)

Вітаю Вас щиросеречно, поздоровляючи з нагоди Свята Незалежності України та нинішнього Негостинського ювілею.

Велике спасибі – організаторам! Дякую за запрошення Вам.

Я – негостинець, але, парадоксально, вперше зустрічаюся з Вами, негос-

тинцями, в таких урочистих умовах. Проживши в рідному селі, мало що понад п'ятої частини мого сімдесятилітнього віку, решту років перебуваючи досить далеко від Негостини, я був учасником тільки перших «випусків» цього культурного шістдесятирічного ювілею. Пам'ятаю, що ми, хоч малі ще тоді (в п'ятому чи шостому класах), були дуже раді бачити перші театральні вистави в Негостині. Пізніше, після кількох років, коли вже поступив був до ліцею (українського в Сереті), мав нагоду і я співати в Негостинському мішаному хорі під проводом професора Валеріана Яноша.

Потім читав тільки в наших часописах про активну культурну діяльність, яка продовжувалась (і продовжується) далі з успіхом в цьому ж селі, і завжди радів її успіхам. Від усього серця gratулюю цих невтомних культурних діячів Негостини! Хай Бог помагає Вам підносити все вище рівень художності всіх культурних проектів. Неможливо тут не згадати й особливу підтримку та допомогу з боку СУР та Міністерства культури.

Але, все ж таки, існує ще без відповіді питання: «Що і як буде далі?», бо чимраз менше цих діячів та культурних «вождів» у нас, і ще дуже непостійні всі важливі заняття в українських селах Румунії (майже виключно лише опортуністичного, урочистого характеру).

Потрібно, по-моєму, в Румунії теперішніх змін (повносторонніх і невпинних), яких, на жаль, тяжко буде добитися в умовах, які не дуже поліпшуються в рамках політично-економічного розвитку, особливо щодо національних меншин, тим більше під час сучасного кризису. Треба врятувати рідне слово, добрі люди, насамперед вдома, в сім'ї, потім в школі і після неї!

ЮВІЛЕЙ В НЕГОСТИНІ

(Шість десятирок літ вже тому...)

То ж згадаймо, друзі милі,
Почин ювілею цьому!

...У гостинній Негостині,
Рідне слово вийшло здому,
Щоб старій світити школі,
Й побороти людську втому
(Не у хаті, не на полі!),
Показати люду всьому
Українське чудо-мову
В хорах, чи на дощі сцени:
Як росте, ним і любов'ю,
Рід вкраїнський Негостини!
(Цьому роду пощастило
Мать «вождів» у своїх лавах –
Чесних, повних знань та сили:
Двох Дмитрів – Аріч, Куява,
Олександра (диригента),
Яноша Валеріана,
Вчителя й футболіста пана
В. Михайла – музиканта,
Ще й поета й живописця,
Васю Клима – танцюриста,
К. Івана – фольклориста,
І невтомного, ніколи
Нашого «Ме-ме», Миколу,
Диригента і спортсмена
(Як надворі, так і в залі!),
Пана Боднаря Івана,
СУР-у віце-президента.
І так далі, і так далі...)

...Тоді Гриць та вечорниці,
Й по-козацьки з літ високих,
Летом ангельським жар-птиці,
Знісся всім нам «Дніпр широкий»
(Нестогнаючий), з любові,
Сам звертаючись: «Ой, хмелю!»,
Й ведучи на ріднім слові
Військо Січі д'нам, в оселю...
Полетіли ж безупинку
У краї різносторонні
Клич батькам, сестрі і сину:
«Розпрягайте, хлопці, коні!».
А розпряжені коні
Осідлали нам надії!

...І в грудневім сильнім гоні
Правдою покрили мрії.
В «Вільнім (нині нашим) слові»
«Нашим голосом» співали,
Й з'єднані в Союзі новім
«Вісники» в світ висилаєм.
Україну – рідну Матір –
Шанувать завжди ми будем,
Разом з Вами, любі браття,
(Із Шевченком!) не забудем!
Вам усім – щира поеяка
За роботу благородну!
Сила не зітре ніяка
Славу Вашу всенародну!
Пам'тник Вам знову й знову
Подумаймо, не забудьмо!
Промовляймо ж рідним словом:
«Будьмо всі! Все будьмо, будьмо!».
Слово рідне, українське,
Ти, благословенне Богом,
Не покинь край Негостинський,
Не втікай, молюсь, із нього!

Павло ШОВКАЛЮК

П.С. Бажаю Вам здоров'я та успіхів.
Дякую за все!

ОСТАННЯ «МРІЯ» ЮРІЯ ЛУКАНА

Що означає 10 років? – кліпнути оком, і вже десятиріччя промайнуло! Чому я так починаю? А тому, що вже десять років, як Юрій Лукан, письменник, викладач та культурний діяч, покинув цей світ!

Я дуже добре пам'ятаю ту днину, коли останній раз зустрівся з паном «Джєком», як ми (і всі інші) зверталися до Юрія Лукана. Це було 8-го грудня 2001 р., а саме на його День народження.

Після цієї дати... тиша. Ніхто не зміг сказати, коли помер наш «Джєка», тільки того, що до кінця грудня не стало Юрія Лукана...

Кажуть, що помер в період 16-25 грудня 2001 р...

Юрій Лукан народився 8.XII.1935 р. в селі Калинешти-Енаке громади Дарманешти повіту Сучава. Після того, як закінчив Педагогічний ліцей (український) в місті Сігеті (1951-1955 рр.), поступив на філологічний факультет Бухарестського університету українського відділення, який закінчив в 1960 р.

Викладав у рідному селі, короткий час після того був викладачем в селі Іпотешти, аж до виходу на пенсію.

Публікував у «Новому віці» («Вільне слово»), а після Грудневої революції і в інших сурівських часописах. Був першим головою філії СУР повіту Сучава. Був також інспектором у

Міністерстві виховання для українців Румунії.

Написав три романи українською мовою, які появилися у видавництві «Критеріон», а саме: «Терези» (1979); «Не тяжко вбити крука» (1982); «Банальні ночі» (1985).

«Мрія» Ю. Лукана

Ю. Лукан і Ст. Ткачук у церкві

Залишив у рукописі роман «Обірваний поєдинок». У співавторстві з Іваном Лібером склав збірник українських пісень для учнів I-X-их класів.

Юрій Лукан прекрасно грав на баяні, акордеоні та на мандоліні, співав. Був дуже добрим культурним діячем. Навіть і за Чаушеску його учні села Іпотешти грали в п'єсах на українській мові!

Брав участь на всіх 7-ох фестивалях «Співжиття», які відбулися в Марицеї.

Наприкінці матеріалу я поясню, чому дав такий заголовок, бо саме (остання) «мрія» Юрія Лукана – останній гурток в Іпотештах, з яким виступав Юрій Лукан – на фестивалі «Співжиття» в Марицеї, називався «Мрією».

Треба нагадати, що наш «Джєка» мав трьох братів (нині всі покійні), які грали на різних інструментах, а саме: Василь – віолоніст, Драгош – контрабасист, а Філарет – тромбоніст.

Мені дуже незручно писати про славних наших українців, які вже давно відійшли у вічність, та про них є що писати, і треба їх згадати добрим-тихим словом...

Хай буде земля пером-пухом Юрію Лукану нашому!

Микола КУРИЛЮК

П.С. «ВС» так дуже підтримує теплі слова М. Курилюка і так жаліє, що написати про 10-річчя від смерті Ю. Лукана не була його ініціативою... Дякуємо, Коля-Коля, Ніколаша!(І.К.)

ІВАН МИКОЛАЙЧУК – 70 ЛІТ

–In memoriam–

(Закінчення. Поч. на 6 ст.)

Так сталося, що на 15 липня 2004 року, разом із ним та його донькою Іоаною, ми відвідали Чорторию. Це було для мене великим щастям. Вів довгу розмову з мамою Івана Катериною, якій вже було 90 років. Хворіла на ноги, десь упала і вломила ногу і рана не гоїлась... Лежала в ліжку своєї доньки Фрузини. Коли увійшов в її кімнату, представився так: «Прийшов до вас Ніколайчук з Румунії, до сім'ї Ніколайчуків з України». Вона встала і усміхнулася. Я далі додав і розказав про себе, хто я, і причину мого приїзду. Вона потім заспокоїлась і додала, що за румунської влади їх сім'я називалась Ніколайчук. Коли Іван став студентом в Києві, його ім'я українизували на Миколайчук, і так і залишився. Потім балакали на різні теми. Ще і в 2004 р. тужила за Іваном, хоч пройшло вже 7 років від його смерті. Казала, що її дочка Фрузина – музеограф музею, є десь в сусідах, і зачекати її, вона відкріє хату-музей. Мама Івана жила в домі, новому домі, який стояв в тій самій загороді старої хати. А навкруг – файна зелена природа, мов у раю.

Наприкінці я сфотографувався з мамою Івана. Вона порадила мені відкрити бібліотеку і взяти з шухляди часописи «Міжнародний туризм», номери 2 і 3 від 2004 року, де є сторінки – на українській та англійській мовах – про життя і творчу працю Івана Миколайчука. Пані Катерина додала, що вона розуміє і румунську мову, бо вона в дитинстві вчилася в школі по-румунськи, але тяжко говорить по-румунськи. Ми попрощалися з сльозами в очах, а я поцілував її руки.

Прийшла і Фрузина і ми перейшли до хати-музею. Відвідали кімнати, де були представлені різні речі, форографії, альбом, види, різні газети та журнали на різних мовах, де писалося про великі успіхи Івана, копії різних призів та грамот, книги

про Івана які писали про його політ в універсальність. Було багато питань і обхідних відповідей від музеографа.

На моє прохання, чи залишити щось на спогад про нашу зустріч, Фрузина була згідна і рада, що ми залишили там для музею оригінальне письмо Івана, адресоване мені в 1966 році, газету «Вільне слово», де була моя стаття про нього, та журнал на французькій мові «Sovietique Film», де на першій сторінці була його фотографія в ролі Івана з кінофільму «Гіні забутих предків», а в середині часопису сторінки і фотографії про цей фільм. Фрузина Грицюк (таке її прізвище за чоловіком) подякувала мені за матеріали, які послужать більше довідатись про брата Івана. На знак шани, вона подарувала мені книгу «Білий птах з чорною ознакою», яка має і підзаголовок «Іван Миколайчук: спогади, інтерв'ю, сценарії», книга на 400 сторінок, яку упорядкувала Марія Миколайчук (дружина Івана), у видавництві «Мистецтво», Київ, 1991 р. Хата І. Миколайчука дуже подібна на мою рідну хату з Марицеї. Дах її з чотирма поверхностями, дві кімнати, по середині хороми, а позаду комора. Була накрита житньою соломною, а зараз азбестом. В одній кімнаті – на право – жили родичі і десятеро дітей. Вона виглядає просто так, як в мене вдома: піч з грубою, шпаргатом, постілью (ліжком), а над нею жердка, а навкруг стін лавиці, покриті лауниками, внизу витерта земля, горище (під з дерева і дощок). Тут треба обов'язково підкреслити: з такої многодітної та бідної сім'ї вийшов в світ геній українського народу та України!

Відколи його хата стала музеєм, відвідують її і знають його маму тисячі любителів кіномистецтва з України та з-за кордону. Мама і хата-садиба кожного зустрічає з радістю і усмішкою. Мама Івана раділа, що любимий її син завоював своїм талантом та наполегливою працею таку честь і гордість не лише для своєї сім'ї, а і для України та українського

народу. Після відвідування музею та вислухання мами Івана, відвідувачі цілували руку Івановій мамі за те, що вона народила і вичула таку людину!

Такий жест зробили і ми наприкінці відвідання, після того, як сфотографувалися з Фрузиною в музеї та в загороді музею, перед погруддям Івана.

В листопаді того ж року, 2004, я дізнався, що Катерина Олексіївна Миколайчук, на 91 році життя, відійшла у вічність.

«Була велика праведниця, людина щедрої душі, мудра, добропорядна буковинка, берегиня славнозвісного роду Миколайчуків», – писали різні газети з Чернівців про неї в статтях-некрологах.

Вдома, прочитавши книгу, подаровану мені Фрузиною, та ще ті два часописи, які писали про нього, я був глибоко зворушений і міг собі уявити, що ще міг був би зробити, створити Іван для кіномистецтва України, якби не мало скінчитися його життя на 47 році?! Це риторичне запитання!

Скоро тоді написав дві статті про Івана. Це «Гордість Буковини – Іван Миколайчук» та «Душевна зустріч. Вічний жаль» (про мій візит в Чорторию) на румунській мові, аби прочитали про нього румуни. Обидві статті надрукував в часописі «Верховина», в номерах 1 та 2 за 2005 рік.

Пізніше додав ще третю статтю «Кілька представлень одних колег Івана, письменників, режисерів, знаменитих артистів та кінокритиків про художню ціну Івана Миколайчука». Всі ці три статті та фотографії про Івана включив в мою книгу «Repere culturale si umane», яка вийшла у видавництві «Флондер» в Радівцях в 2005 році (260 сторінок).

Все, що прочитав і написав досьгодні про Івана, доказує мою любов до нього, та і шану, яку я зберіг відносно Івана і сім'ї Миколайчуків.

Таких знаменитих українців треба вічно споминати та шанувати. Вони наша гордість, і залишаться назавжди зразком – моделями всім поколінням.

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

З НОВИМ НАВЧАЛЬНИМ РОКОМ, ДОРОГІ УЧНІ І ВЧИТЕЛІ!

Про минуло жарке літо, закінчилися канікули і, нарешті, наступив вересень – місяць підготовки до нового навчального 2011-2012 року.

12 вересня ц.р. відкрили ворота всі навчальні заклади Румунії. З великим нетерпінням і хвилюванням першокласники вперше переступили поріг своєї школи, познайомились з своєю вчителькою, з своїми, починаючи з цього дня, колегами-однокласниками, придивляючись з цікавістю і, може, з недовірою до своїх нових друзів, відкривають Букварики. Це незабутній день для

кожної дитини-першокласника. Тому батьки завджди стараються зробити цей день особливим, святковим для своєї дитини.

конусової форми з кольорового паперу, наповнений різними солодощами та подаруночками. Тому його називають і «цукровим кульком».

В Ізраїлі організуванням свята для першокласників займаються вчителі. На першому уроці діти знайомляться з вчителями, з однокласниками, а на другому уроці проводиться урочиста лінійка, наприкінці якої дітям роздають повітряні кульки. На цих кульках учні пишуть свої побажання, пов'язані з навчанням, та пускають

Так, у багатьох країнах існують різноманітні традиції, пов'язані з першим навчальним днем.

У Німеччині, починаючи з 19 століття, батьки дарують дітям так званий «шкільний кульок»

їх в небо.

В Україні існувала традиція – в перший день навчання батьки вели до школи дитину і несли вчителю полотно на сорочку та горщик каші. Каша була символом багатства і сили.

Петро ЗАЛЄВСЬКИЙ

ОЦИФРОВАНА АБЕТКА

Цифра 6.

Для малят нехайна звістка:
Це втікає цифра шістка,
Варто вчить її чимдуж,
Бо вона, неначе вуж,
Заховається в травиці
Чи поплине по водиці.

Цифра 7.

Кострубата, гостроноса
Поглядає наче скоса...
Гачкувата і тонка,
Довгонога отака,
Зависока, ну, а втім,
Ми вчимо вже цифру сім!

Цифра 8.

Ні початку, ні кінця –
Трохи дивна цифра ця,
Ліній згин, переплетіння,
Мов художника творіння,
Стан осиний та овал...
Вісім рядиться на бал!..

ЧЕКАЄ ШКОЛА НАС

Слова Л. РЕВИ

Музика К. М'ЯСКОВА

З дитячого садочка

Лункі пісні летять,

Ми підем скоро в школу,

Щоб все на світі знать.

Приспів:

Ідем ще раз в таночок,

Прощай, прощай, садочок,

Пора нам в перший клас,
Чекає школа нас!

За партами новими
Відкриєм букварі,
Бо ми вже не малята,
А справжні школярі!

Приспів.

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

НАШ ВІДМІННИК АЛІН

(Про юного учня й танцюриста)

Алін Бобрюк – учень лужанської школи. Закінчив на відмінно сьомий клас і всі попередні. Майже однакове місце в його душі посідають усі предмети, але граматика для нього перша! Захоплюється, як і всі інші сучасні

учні чи молодь (і не лише), комп'ютером та їздою на мотоциклі, але й багато вільного часу проводить у Сігетському клубі «Mini-Maxi-Dance».

Членом цього клубу він став, ще будучи учнем III-ого класу. Разом зі своєю групою спортивного танцю брав участь на різних виступах, чемпіонатах в Сігеті, де хлопці зайняли I-е місце і кілька грамот.

Також грамоту – за участь в конкурсі у місті Сібіу, премії і грамоти на конкурсах в містах Бая Марє і Бистриця, кубок і медалі за участь у м. Кечкемет (Угорщина). Тут був міжнародний табір під назвою

«Чіперо» для молодих танцюристів.

Група, в якій танцює Алін, демонструвала такі танці: «Танго», «Віденський вальс», «Латиноамериканські танці».

Денний розклад Аліна дуже уважно встановлений, копійку розподілений.

Батьки гордяться таким сином, а школа – таким учнем.

Марія ЧУБІКА

Одні й ті ж самі жести в різних народів можуть мати різні значення

Європейці, прощаючись, махають долонею, піднімаючи її догори й ворущаючи пальцями.

Американець сприйме цей жест, як заклик «іди сюди». Прощаючись, американці тримають долоню горизонтально, лише злегка її піднімаючи, начебто поплескують когось по голові або по плечу. Українці при прощанні звичайно махають рукою не назад, а зі сторони убік, щоправда, латиноамериканець сприйняв би це як жест запрошення. А жителі Андамських островів на прощання підносять долоню знайомого до своїх губ і тихенько дують на неї.

Зне варто показувати дулю японцю. Цим жестом японські повії колись підкликали своїх клієнтів.

Нехай вас не шокує, якщо після виступу на науковій конференції в Німеччині слухачі раптом застукують кулаками по столу.

У німецькому академічному середовищі саме так, а не оплесками, прийнято виражати своє замилювання.

Голландець, спілкуючись із вами, може постукати себе пальцем по чолу. Як не дивно, він говорить, що ви дуже розумний.

В Італії ваш співрозмовник може самим непристойним чином почухуватися. Так прийнято, нічого страшного.

Німець за їжею буде видавати голосні й різноманітні звуки. Немає причин думати, що він вас не поважає. Просто німці дуже поважають їжу й фізіологію взагалі.

Існує декілька екстравагантних жестів. Наприклад, у Тибеті зустрічний перехожий покаже вам язик, – не засмучуйтеся. Це буде означати: «Я нічого не замишляю проти тебе. Будь спокійним!». Але повторювати його приклад, будучи в

Європі, не варто – це небезпечно для гаманця, з огляду на витрати на адвоката, а може й здоров'я. В Індії зображення пальцем язика змії означає: «Ти – брехун!». Для того, щоб виразити знак замилювання, жителі Іспанії й Мексики складуть три пальці, пригорнуть їх до губ і відтворять звук поцілунку.

Єдиним універсальним засобом розташування до себе партнера є посмішка, – вона використовується й правильно сприймається в будь-якій країні й будь-якій культурі. Посмішка є найбільш ефективною формою спілкування, і, загалом, найкращим компліментом, котрий ми можемо зробити своєму співрозмовникові, буде щирий прояв інтересу до нього і його проблем. Вирушаючи у гості в інші країни, не забудьте своєї посмішки!

З подорожнього щоденника словацького теолога Даніела Крмана – Itinerarium, 1708 – 1709 рр.

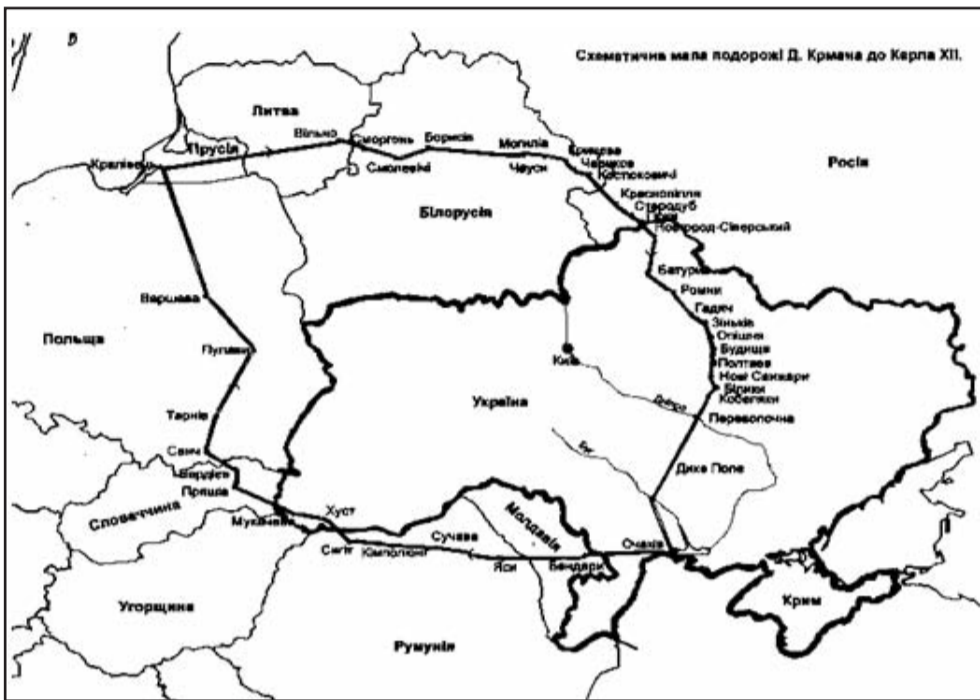
(Продовження. Поч. в н-р 11-12/2011.)

Ці бистрини протікають між вельми високими горами, які оточені густими кущами, що затінюють собою прохід води.

Кажуть, що гребені цих гір настільки холодні, що в деякі роки бувають ледве два місяці без снігу і дозволяють вівчарям випасати овець. Як кажуть, ні пером, ні словом їх не змалювати. В мене виникло дивне побажання, щоб у них перебували замість християн радше кози – і то дикі кози або собаки, турки й татари або засуджені на смерть. Своему Богові складаю подяку, бо ж з його допомогою я за цілі два дні їх подолав. Це сталося в день мого народження 28 серпня, коли мені сповнилось 46 років життя, а сорок сьомий я саме розпочав. В селі Борші місцевий капітан виділив нам кілька будинків, в яких ми очікували дальших наказів пана піджулана б5, до якого ми між тим надіслали пана Погорського.

Наступного дня примчав слуга і приніс дві пляшки доброго вина. Чарка

його, посилена угорською їжею і відігнали цю хворобу, яку, як здалось генералові, свіжим повітрям, мене цілком оздоровила й позбавила дизентерії, з мене, згідно зі своєю бендерською обіцянкою, разом з чого вельми дивувався пан генерал моїм спільником запрошував до свого стола, накритого Майерфельт. Кисла їжа і варений у солодким соусом, цукром і родзинками, змушуючи молоці сир та угорська бриндза мене проти моєї волі їсти десертне.

Схематична мапа подорожі Д. Крмана до Карла XII

30 серпня за наказом пана піджулана, що тоді перебував у службовому будинку, чим виправдовував свою відсутність, нашим провідником став згаданий слуга. Після відпущених перших супровідників, за яких бендерський ага дістав у нагороду за свої старання і вірну службу двадцять дукатів, пару пістолетів, один мистецьки виготовлений англійський годинник; молдавський мурза дістав від цього ж пана Майерфельта десять дукатів. Жид, який супроводжував

бендерського агу, дістав за знання і перекладання з чужих мов вісім золотих, останніх двадцять четверо людей одержало по три таляри. Таким чином усі вони дістали майже триста ринських золотих, крім годинника, який коштував щонайменше сорок талярів, і пістолетів, яких ледве чи можна було купити за десять талярів. Слуга, який нас супроводив півдня, дістав два злоті. На його місце прийшов потім один із присяжних славної марамороської столиці, який нас привів до Високоповажного пана піджулана, що очікував пана Майерфельта в місті Сиготі, віддаленому від Борші на п'ять миль.

Підготував
Михайло ТРАЙСТА

З НАРОДНОГО ГУМОРУ

БРАТИ ПРИКЛАД З ПІВНЯ

– У мене стільки роботи, стільки роботи та ще й діти – дорікає жінка чоловікові.

– А ти бери приклад з квочки, у неї більше 30 курчат, а вона жодного разу півневі не дорікнула. Краще обід на стіл став...

– А ти б, лютий чоловіче, брав приклад з півня: він у квочки їсти ніколи не просить.

НЕ ЗНАЙОМИЙ

Дружина. Чоловік моєї подруги завжди цілує її, коли йде на роботу.

Чоловік. Я теж міг би це робити, але я не знайомий з твоєю подругою.

МЕНІ ВСЕ ОДНО, ДЕ ШАПКА

Одружилися двоє, і чоловік каже:

– Жінко, якщо я прийду додому і моя шапка буде повернута наліво, значить, все буде гарно, спокійно. Коли прийду, а шапка буде на правому боці – стережись, бо я злий і не добрий.

А жінка каже:

– Чоловіче, коли ти прийдеши додому, а мої руки будуть в боки, то мені все одно, на якому боці в тебе шапка.

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.

Культурно-просвітницький часопис
Союзу українців Румунії

ВІЛЬНЕ СЛОВО

РЕДАКЦІЯ

Головний редактор – Іван КОВАЧ
Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Роман ПЕТРАШУК

*

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК
Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Бухарест, Румунія
ISSN 1223-8988

Adresa redakției: Uniunea Ucrainenilor din România
str. Radu Popescu nr. 15, Sector I, București, ROMÂNIA
Tel. 0212220748, 0212220753

Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

Наклад фінансований Союзом українців Румунії